

งานวิจัย

ความชุก และ ปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอ็ส் ในผู้ป่วยแผนกศัลยกรรม โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

โดย

นายแพทย์วิวัฒน์ พุทธวรรณไชย*

ดำเนินการโดย

*อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

โครงการวิจัย การตรวจหาผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ในผู้ป่วยศัลยกรรม

ชื่อโครงการวิจัย การตรวจหาผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ในผู้ป่วยศัลยกรรม
(Screening for HIV Antibody in Surgery patients)

ผู้ทำวิจัย นายแพทย์ วิวัฒน์ พุทธวรรณไชย
 นาง นงลักษณ์ พานิช
 นาย สมศักดิ์ พ่องสุกาน

ที่ปรึกษา แพทย์หญิงสมบูรณ์ เกียรตินันทน์

ผู้สนับสนุนการวิจัย มูลนิธิเพื่อโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

วัตถุประสงค์

- เพื่อทราบถึงความชุกของผู้ที่ติดเชื้อโรคเอดส์ในบริเวณเขตที่ตั้งของโรงพยาบาลและบริเวณใกล้เคียง
- เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ในผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล
- เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำโครงการป้องกันโรคเอดส์
- เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

หลักการและเหตุผล

“โรคเอดส์” เป็นโรคติดเชื้อ HIV เริ่มมีการรายงานครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา เยhd และอังกฤษ ต่อมาก็แพร่ระบาดไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ในปี พ.ศ. 2524 มีผู้ป่วยรายแรกที่รายงานในประเทศไทยซึ่งเป็นผู้ป่วยเดิมขั้นเดินทางมาจากประเทศอื่น มาเสียชีวิตที่ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2527 พบรู้ว่าเป็นผู้ป่วยโรคเอดส์ ที่ติดเชื้อจากการให้เลือดที่ได้จากการรับบริจาค

การศึกษายในประเทศไทย พบรู้ว่าการระบาดของการติดเชื้อ HIV เริ่มแพร่กระจายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา และผู้ที่ติดเชื้อ HIV ในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นพวก Heterosexual ต่างจากผู้ติดเชื้อทาง

อเมริกาหรือญี่ปุ่น ซึ่งเป็นพวก Homosexual

กลุ่มหญิงชายบริการทางเพศ เป็นกลุ่มแรกที่พบอัตราการติดเชื้อสูง เลี้ยงทั้งประเทศประมาณร้อยละ 25 เนื่องจากความจำเป็นในการต่างประเทศ การขาดความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อ และการนิยมเที่ยวหลังโสเกนีของชาวยไทย

ปี พ.ศ. 2536 อัตราการติดเชื้อเออดส์ที่สำรวจในชายไทยอายุ 21 ปี ที่ทำการคัดเลือกเป็นทหารเกณฑ์ พบว่าอัตราการติดเชื้อ พนประมาณร้อยละ 4 และพบอัตราการติดเชื้อลดลงมาจนถึงร้อยละ 2.5 ในปี พ.ศ. 2538

กลุ่มชายที่มาตรวจงานโรค จากรายงาน 50 จังหวัด สุ่มตรวจทั้งหมด 3,734 ราย พบว่ามีผู้ติดเชื้อเออดส์ 361 ราย โดยเฉลี่ยทั้งประเทศพบอัตราการติดเชื้อเออดส์ร้อยละ 8 แต่ในจังหวัดทางภาคเหนือพบสูงกว่าภาคอื่น ๆ คือ ประมาณร้อยละ 12

คาดว่ามีผู้ติดเชื้อเออดส์ในประเทศไทยที่ไม่มีอาการประมาณ 700,000 ราย และผู้ป่วยที่มีการของโรคเออดส์ ประมาณ 30,000 ราย ที่รายงานไปยังกระทรวงสาธารณสุข ในปี 2537-2538 แต่ในความเป็นจริงมีผู้ป่วยที่ไม่ได้รายงานอีก คาดว่ามีผู้ป่วยทั้งสิ้น 120,000 ราย

โรคเออดส์ เป็นโรคติดเชื้อที่ต่างจากโรคติดเชื้ออื่น เนื่องจากผู้ติดเชื้อมีระบบป้องกันการนานาชนิดปัจจุบัน ยังไม่มียาที่ใช้รักษาเฉพาะเจาะจง สำหรับโรคเออดส์ เชื้อเออดส์หรือ HIV มีความหลากหลายของ Subtype ทำให้เป็นปัญหาในการผลิตและพัฒนาวัคซีน การป้องกันการติดเชื้อน่าจะเป็นหนทางที่ดี แต่การป้องกันจะประสบผลสำเร็จต้องมีข้อมูลที่ใช้งานอิงในกลุ่มประชากรได้ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการวางแผนการป้องกันโรคเออดส์ต่อไป

จังหวัดปทุมธานี อันเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกำลังมีการขยายตัวทางอุตสาหกรรมเป็นอันมาก, มีนิคมอุตสาหกรรมอยู่หลายแห่ง จึงทำให้ผู้คนจากต่างจังหวัดหลังไฟลเข้ามาเป็นจำนวนมาก ความแออัด และความเป็นอยู่อย่างขาเคระเนียน เป็นเหตุทำให้การแพร่กระจายของโรคเออดส์ เป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันจากทุกฝ่ายที่จะทำให้มหันตภัยของมวลมนุษย์นี้หยุดการแพร่กระจายลงได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบอุบัติเหตุของผู้ที่ติดเชื้อโรคเออดส์ในผู้ป่วยของแผนกศัลยกรรม โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ
2. ทราบถึงปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อโรคเออดส์ เพื่อนำไปใช้ในการให้สุขศึกษา และป้องกันการติดเชื้อโรคเออดส์ต่อไป

วิธีการดำเนินงาน

ได้ทำการเจาะเลือดผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล แผนกศัลยกรรม และแผนกศัลยกรรมอโรมบิดิกส์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2533 โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะเจาะเลือดให้ครบจำนวน ทั้งสิ้น 500 ราย ทั้งนี้ผู้ป่วยทุกรายที่ได้รับการเจาะเลือดจะต้องตอบคำถามที่ได้จัดเตรียมไว้สำหรับการวิจัยนี้ โดยเฉพาะ

การกรอกแบบสอบถามและการถามคำถาม ดำเนินการโดยพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลประจำหอผู้ป่วย

ก่อนที่จะทำการถามคำถาม ผู้ป่วยทุกรายได้รับคำชี้แจงและคำอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และตอบคำถามตรงกับความเป็นจริง

การเจาะเลือด

ในขั้นแรก หลังได้รับเลือดผู้ป่วยแล้ว ได้ทำการตรวจหา HIV Antibody โดยใช้เทคนิคที่เรียกว่า Elisa ทำการตรวจหาเลือด ด้วยวิธีนี้ 2 ครั้ง ถ้าผลเลือดออกมาระบุ Positive จะทำการตรวจเลือดด้วยวิธี Gel Particle Agglutination (GPA) ถ้าผลเลือด Positive จะเก็บ Serum ไว้เพื่อส่งตรวจ วิธี Western - Blot ต่อไปทุกราย และในการทำวิจัยนี้ ผลเลือดที่ Positive จากการตรวจด้วยวิธี Western Blot ซึ่งก็ได้ผล Poitive เช่นเดียวกัน

วิเคราะห์ข้อมูล

ได้ทำการตรวจเลือด ทั้งสิ้น 500 ราย

	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ผู้ป่วยทั้งหมด	500	100
ผู้ป่วยที่ติดเชื้อโรคเอดส์	7	1.4

จำนวนผู้ป่วยที่ติดเชื้อโรคเอดส์ ตามเพศ

ผู้ป่วยที่ติดเชื้อโรคเอดส์	จำนวน (ราย)
ผู้ชาย	6
ผู้หญิง	1

จำนวนผู้ป่วยที่ติดเชื้อโรคเอดส์ ตามลักษณะอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ทำงานในโรงงาน	4	57
รับจ้างทั่วไป	3	43
รับราชการ	-	-
ธุรกิจส่วนตัว	-	-
อื่น ๆ	-	-

สถานภาพสมรส	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
โสด	3	43
คู่	3	43
หมา	1	14

อายุ (ปี)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
20-29	5	71
30-39	3	29

ประวัติเคยได้รับการให้เลือด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เคยได้	0	0
ไม่เคยได้	7	100

*ประวัติเคยเที่ยวท่องโลกไปแล้ว	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เคย	6	100
ไม่เคย	0	0

หมายเหตุ เนื่องจากผู้ป่วยชายที่ติดเชื้อโรคเออดส์

*ประวัติคู่สมรสเที่ยวท่องโลกไปแล้ว	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เคย	1	100

หมายเหตุ เนื่องจากผู้ป่วยหญิง

ประวัติรักร่วมเพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เคยรักร่วมเพศ	3	43
ไม่เคย	4	57

ประวัติฉีดยาสเปดิดเข้าทางเส้นเลือด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เคย	0	0
ไม่เคย	7	100

ประวัติเคยต้องโทษจำคุก	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เคย	0	0
ไม่เคย	7	100

จากผลการเจาะเลือดในผู้ป่วยแพนก์ศักยกรรม 500 ราย โดยไม่คำนึงถึงอาการหรือ สาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยต้อง นาโรงพยาบาล พบรู้ป่วยที่ติดเชื้อโรคเอดส์ 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.4 เพศชาย 6 ราย เพศหญิง 1 ราย
 ส่วนใหญ่มีอาชีพ ทำงานในโรงงาน (ร้อยละ 57)
 รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 43)
 อาชีพอื่น ๆ ไม่พบผู้ติดเชื้อโรคเอดส์เลย

สถานภาพสมรส เป็นโสด 3 ราย (ร้อยละ 43)
 คู่ (แต่งงานแล้วและอยู่ด้วยกัน) 3 ราย (ร้อยละ 43)
 หย่า 1 ราย (ร้อยละ 14)
 อายุ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 20-29 ปี (ร้อยละ 71)
 ที่เหลืออยู่ในช่วง 30-39 ปี (ร้อยละ 29)

ปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์

เที่ยวหาสนิมโซเกลฟี พบทั้ง 6 ราย ในผู้ป่วยชายที่ติดเชื้อโรคเอดส์คิดเป็น ร้อยละ 100
 คู่สมรสเที่ยวหาสนิมโซเกลฟี พน 1 ราย ในผู้ป่วยหญิงที่ติดเชื้อโรคเอดส์คิดเป็น ร้อยละ 100
 รักร่วมเพศ พบรู้ป่วยชาย 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 43
 สำหรับปัจจัยเสี่ยงอื่น ๆ เช่น ประวัติฉีดยาสเปดิดเข้าเส้น ประวัติเคยได้รับการให้เลือด
 ประวัติเคยต้องโทษจำคุก ไม่พบในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

วิจารณ์

จากผลการตรวจสอบ จำนวน 500 ราย ส่วนใหญ่ของผู้ป่วยที่มารับการรักษาซึ่งโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปทุมธานี (ร้อยละ 74)

อาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพทำงานในโรงงาน (ร้อยละ 57) ทั้งนี้ เนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งของโรงพยาบาลอยู่ใกล้กับอุตสาหกรรม ซึ่งมีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก

ช่วงอายุ ที่มารับการรักษามากที่สุด คือ ช่วง 20-29 ปี (ร้อยละ 71) เนื่องจากเป็นช่วงอายุของวัยทำงาน ซึ่งต้องเดินทางบ่อยโอกาสเกิดอุบัติเหตุจึงเกิดได้บ่อยกว่าช่วงอายุอื่น ทั้งจากอุบัติเหตุจากการทำงานในโรงงาน และอุบัติเหตุทางรถยนต์

ปัจจัยเสี่ยงของการติดเชื้อโรคเอ็ดส์ ส่วนใหญ่มาจากการเที่ยวท่องโลสเกนี โดยมีได้ป้องกันตัวโดยใช้ถุงยางอนามัย จะสังเกตเห็นได้ว่า การนิยมเที่ยวท่องโลสเกนียังคงได้ทั้งในกลุ่มชายที่ยังโสด และกลุ่มชายที่แต่งงานแล้ว

ผู้ป่วยหญิง 1 รายที่ติดเชื้อเอ็ดส์ ก็ให้ประวัติว่า สามีชอบเที่ยวท่องโลสเกนี จึงคาดว่าผู้ป่วยหญิงที่ติดเชื้อเอ็ดส์ได้รับเชื้อมาจากสามี

ปัจจัยเสี่ยงจากการได้รับเชื้อจากการให้เลือด ไม่พบในการศึกษาวิจัยนี้ เนื่องจากเลือดที่ได้รับบริจาคที่โรงพยาบาลธรรมศาสตร์ จะต้องทำการตรวจเพื่อให้แน่ใจว่าปราศจากเชื้อโรคเอ็ดส์ทุกถุง